

Польська шляхта.

(Конець).

Я бачив просторі села, яких дітич, Б. М. поражений умовою хоробою велів усіх собак повбивати та постріляти у мужиків когута, бо кождий голос буджував у нього напад палуги. Горе мужикови, що в його присутності крикнув, капльнув або витер ніс; його катовано немилосердно мов за Бог зна який злочин. Нераз у нападі своєї химери молодий маняк велів бити селян без ліку, а сам звичайно дрімав у часі езекуції. Підвладні посіпаки не покидали бити, поки пан не пробудився, і скатованого провинника мусіли виносити з подвіря, бо своєю силою не міг поступати ся. Оттим способом панував сей маняк кільканадцять літ у свсім маєтку і панувзв би й доси, як би шурин мало що ліпшій від нього, змовивши ся з іншими вірителями, не позбавив того безумця маєтку.

В моїм сусідстві, бо лише дві милі відси жив п. І. Н. До таких самих огидних вчинків додайте його безприкладну розпусту. Насилував шестилітні дівчата і не одно з тих дітей оплатило смертю сесе знущане над ними. Показало ся згсдом, що та потвора не пощадила й власних дочок. До того просяклий венеричною отрутою ані одної хати в тій широкій маєтності не лишив без тої пам'ятки. Страшенно було бачити ту гарну і сьвіжу кров затроєну в жерелі життя, тих молодих селянок без носів, з вигнаним піднебієм, що перенесли з покоління в покоління зародок страждань і соромного каліцтва, а то тому, що розбещений на всяку розпусту, дітич знущав ся безкарно, не лякаючи ся ані людського суду, ані докорів власного сумління.

Близько того маєтку живе дітич, що в тиранстві над селянами не уступає нікому. Ось який учинок дасть про нього докладне поняття. Пастух, що стеріг його овець, не доглянув, як вовки покалічили барана новопкупленого до череди. Наперед бачучи, що його ждало, пастух утік, зложивши неживого барана під дубом. Другого дня його зловили, на розказ дітича привязали його до того самого дуба, під яким лежав неживий баран.

— Ідз, собако, того барана, якого ти дав над'єсти вовкам, — сими словами відізвав ся дітич до нього.

Се було в червні, хробаки вже були намножили ся в баранячій стерві. Привязаний до дуба пастух не маючи навіть віл'них рук, дочекав ся тої муки, що хробаки розточивши бараняче стерво, перенесли ся на вазня і точили його на подобу того сколячого стерва. Серед такої муки в смороді, справді жив цілі три дні, а поки сконав, хробаки виїли йому очі і тими дірками дістали ся до мозгу. Читав я про тортури, які завдавали монахи в в'язницях сьв. Інквізиції в Іспанії, але не пригадує собі, щоб у творі ксьондза Льюранте я вдибав таке страховище. В дубині в Р. стоїть хрест поставлений під дубом, де вгуб т'й пастух такою лютою смертю. Той хрест велів поставити богсбойний дітич.

Та сама потвора веліла живцем у муравлисько закопати парубка, що викрадав йому мід в пасіки. Та над тим муравлиськом я не бачив хреста. Поки говоримо про ті безправства, не забуваймо про мого сусіда У... хоча сему пралатови задумав я присвятити окрему главу. Тут згадаю лише мимохідь, що той дітич караючи мужика за крадіж доконаву в лісі велів йому один за одним вирвати чотири зуби за чотири зрубані берези. Було се тоді, коли Г. був у нас губернатором. Повідомлений про сей злочин губернатор визначив комісію. Притягнено до сеї справи і інші гріхи У., комісія тягла ся довго, діло пішло аж до Петербурга, У. синав грішми і вийшов чистий і оправданий.

Пан Хамец у П. продає дівчат своїх підданих по 120 руб. асігнаціями за штку на вибір. Так само П. в Осаамові немилосердно знущаєт ся над кождою бідолашною, що посміє ратувати ся втекою. Обнажених, привязаних до стовпа, з обголеними головами тих дівчат лютс січуть лозами, а потім у найбільшу спеку вони мусять робити в полі під голим небом, несміючи нічим прикрити голови. Проїздячи недавнього часу через Осаамів бачив я ті нещасні жертви, яких у тім стані гнали в поле до роботи. Від тих дівчат з оголеними головами був страшенний Коли я запитав, чим провинили ся ті нещасні, посіпака, що йшов за ними, відповів з осміхом, що перучи шмате погубили в воді сорочки, а знаючи, що їх чекає, поховали ся були, але швидко зловлені і приведені до двора на розказ самої пані і в її присутності вчора відібрали кару; тепер — додав — гоню їх полоти пшеницю. [І гонячи ся за ними з батогом кликав:

— Далі поспішайте, бо як до вечера пшениця не буде викопана, то вас чекає ще раз така хлоста.

Годі висловити омерзінє яким був я пронятий. Нема істот таких добрих, покірних, вірних, послуж-

них, роботящих, задоволених малим, як дівчата тутешних селян; якеж мусить бути серце у тих людей, що так знущають ся над тими бідолашними! Я бачив на суконних фабриках у деяких тутешних дітичів, як над молодими дівчатами роблено насильства против яких здригаєт ся природа. В Хл. є фабрика обрусів і сервет, що рівнають ся голандським товкістю й узорами; там за варетатом працює кільканадцять дівчат, і всі ті нещасні сотворія пропазли венеричною струтою, защеПЛеною ім сином удови, дітички того села. Той ледащо, варт шибениці, може буде повітовим маршалком при найблизших виборах.

Якийсь пан Янідкий з Брацлавщини оповідав мені байдужно, що в їх повіті державці дїбр Воле-слава Потоцького зробили на три роки угоду з пизшим судом, щоб за мужа збитого 400 нагайками платити справникови не більше як 100 рублів сріблом, а за жінку 100 рублів. Не маючи серця записувати більше тих страховищ, я закінчу сю главу увагою, яка може пізнійше придасть ся сему краю.

2. День забави молодого Подолянина.

Зі'хали ся гості до п. Черкаса, сама молодіж з околиці, в сім або десять осіб. Жінок у тій компанії не видати, кождий купо одагнений, при острогах, з люлькою в зубах і з нагайкою в руці. Переважно ученики кременецької школи, так як і п. Черкас, але Кременець тому не винен, що буйна і непогамована молодіж, бушуючи без ціли при чарці і дівчатах, збираєт ся до найбогатшого з поміж них і там для забави завдає туртури двірській челяди і селянам поверненим на худобу.

В тій компанії Людвік Черкас перед веде і як хазяїн і найвагднійший у виборі катовань над підданими йому людьми. Явний, бо власною матір'ю признаний байстрок такогж як він гонителя Антона Дульського, білявий, малий і підсадоватий, пригадує рисами сову, крота і куну. Між гістьми визначають ся А... дітич села Кулова, або радше розвалин села Кулова, бо дві часті селян уже розігнав той молоко-сос, далі К. Б., розмазня, підлий, трус, що не шанує власної матери, дітич на часті села Калівки, в злочинствах рівнаєт ся М-ському з яким живе в сусідстві. Далі йдуть свояки Черкасові У... М... Білецькі, драби плечисті і вусаті а вся їх заслуга в тім, що вміють пити і бити батогами. Але в обох сих точках признають першенство Черкасови.

Дванадцята година, спека нестерпима, гості вже посідали порядно і по горілці та закусках опорожнили чимало чарок волоського вина. Господар веде їх до стайні, в якій завжди стоїть кільканадцять упряжених і верхових коний. В стайні порядок взірцевий. Коні вилискують як ляльки, а стаєнні люди стоять кождий при своїй клітці вишпостуваний як салдат перед ксмандром. Черкас погладив білою хусткою першого коня до якого наблизив ся, а побачивши бруд на хустці, буркнув два слова. В тій хвилі приготівані на се катюги хапають стаєнного, що стоїть біля сего коня, і один посіпака вичисляє йому 50 батогів; се звичайна міра, менше у Черкаса не бють, хіба за більше можна поторгувати ся. Підчас тої бійки гості прохочають ся по стайні і бавлять ся, розмовляючи байдужно про коний, а висічений стаєнний, відібравши удари, бере греблицю і щітку і починає чистити коня.

Але щож се за войк чути біля причілка стайні з південного боку? Хазяїн з гістьми виходить сам із стайні. Обступили якийсь предмет що лежить на землі і сьміють ся голосно. Кому ж то вони так придивляють ся? Отсе обвиті дергами і міцно звязані шнурми лежать на землі два слуги з обголеними головами, лицами обернені до сонця. Отак поклада-ним горілиць, оповитим немов у пеленках і зовсім безвладним помазано лица прісною патокою, а зваблені розігритим медом овади, мухи та мурашки купами лаять по лицах і завдають собі страшенну учту. Різкий біль доводить мучеників до конвульсійних порушень, і отим рухам їх лиць придивля-єт ся хазяїн і його гості і сьміють ся, мало не тріснуть.

Один із присутних, (коли хочете, скажу, котрий) узяв на конець палички шматок лайна, помазав ним місце, в якого вже був зіссаний мід, і нарисовав вуси; той учинок показав ся іншим дуже блискучим дотепом і побільшив веселість усіх вібраних. Натішивши ся доволі сим видом зібрані вертають до стайні. Там вицищено вже коня. Черкас знов погладив білою хусткою, а бачучи, що бруду на ньому вже не було, велів вичислити ще 50 батогів не давно битому стаєнному, щоб його, як мовив, переконати, що кін' може бути утриманий зовсім чисто. Похваливши той, на їх думку справедливий, присуд хазяїна, зібрані гості вийшли з ним до двора, велівши поперед кождий із них осідлати собі верхівця для проїздки.

Ся проїздка відбута майже чвалом, мала метою

оглядини разом із Черкасом численних його фільварків. Оббігли гумна, вівчарні, горальві і виші господарські заводи. Бачили на токах молотільників у кайданах з обголеними в півперек головами. Була се втікачі, Черкасові селяни, яких відпущано в Молдавію і Бесарабію. Звичайно випаривши їх канчуками Черкас віддає молодших і здібних на вачл у рекрути, а старшим велить у кайданах робити піст'ь або вісім місяців, а що п'ятниці кождому з них вичисляє по сто різок. Жінкам і дівчатам зловленим у бігах також голить голови і велить їх сікти, а потім засаджує за прядене мішків.

Як у стайні, так і по фільварках та гумнах не обійшло ся без битя канчуками за наказом дітича і все в присутності гостей, яких ся одноманітність не нудила ні троха. Приїхавши до двора, застали вже накриті столи і засіли до обіду.

Черкасова кухня не визначаєт ся дсбірністю, тай його гості не перебірають у стравах і напоях; досить їм, аби було багато м'яса та волоського вина, а одного й другого подавано до сходу. Остогидло вже й повторяти, що й при обіді за найменшим кивком хазяїна водили під батогі слугу, що кепсько подав полумисок або обіляв сбусе вином. По обід подано гостям люльки і всі вийшли на ганок. Перед ганком стояв старий козак, навмисно покликаний до двора, аби хазяїнови і гостям подав новий спосіб забави. Той козак, на прозвище Іван Вернигора, давний слуга Черкасів, освсений в батогами як кін' на московській почті, йде об заклад що за чотири рублі сріб. видержить сто батогів а чейі будь руки, окрім — як каже з підхлібним усміхом — могутньої правиді ясновельможного презеса Черкаса, свого дітича. Сей заклад збуджує охоту у присутних гостей, беруть ся за калитки і чотири з них дають по рублю козакови, який за се має відобрати від кождого, як кажуть, по 25 відливаних батогів. Умисивши згоду, борці і добровільний винуватець беруть ся за діло. З яким напруженем, з якою заїлостію знущав ся над козаком кождий з інтересованих і відбивав даного йому рубля, се можна порівняти лише з нечутливістю і гартм катованого драба, по більше як годину витерпів у тих тортурах.

Ся забава і веселі уваги над нею заняли хазяїнові і гостям час аж до вечері, що була лише повторенем обідної учти з тою хіба різницею, що покликано скакуна, який грав на торбані і пописував ся козацьким танцем та співанем сороміцьких пісеньок.

Так гарно проведений день треба було закінчити остатнім учинком, характерстичним для сеї підлої аграї. І в самім ділі, коли почало смеркати ся і поки гості забрали ся до спочинку, вислані в село стаєнні козаки привели хазяїнови та гостям декілька дівчат, силою вхоплених із селянських хат. Роздягнена до гола з наказу хазяїна і кожда в тім стані віпхнена до спальні одного гостя, служила всю ніч жиром для тої розпусної і на всяку погань вигадливої молодіжи, а тим часом козаки нагаями відганяли материй тих нещасних, що стояли за плотами і сьміли тільки плакати.

Чи опасую тут забави обивательських синів на Поділю, чи може сваволу Айрокевів та Гуронів? Ні, Айрокези та Гурони знущають ся над ворогом зловленим у битві, але моїх земляків ніхто не мучить і не грабить. Нам судило ся бачити се і терпіти за їх злочини в тім XIX віці, прозванім віком освіти, в країні багатій усіми дарами природи і мало не в тій самій хвилі, коли наші брати добивали ся — свободи для всіх верств людности Польщі.

Тільки шляхтич Поляк — про своїх такт ровесників. Всякі обясненя тут зовсім зайві.

Матеріал тут поданий оголошено вперве в книжці Літер. Наук. Вістника, за січень 1907 р.

Справозданє із X-ої головної Конвенції „Р. Н. Союза“.

(Дальше.)

Творене і поділ фондів.

II.

Сирітський Фонд.

На послідній IX. Гол. Конвенції Сирітський Фонд враз в процентом виносив	16.478-00
Відтак вплинули до сего фонду слідуєчі сирітські гроші:	
По Юрію Бировчак, Джессуп, Па.	300-00
Стефані Мигалик, Пітсбург, Па.	300-00
Теодорі Хованець, Пассаїк, Н. Дж.	115-00
Стефані Петровскіам, Ансонія, Конн.	500-00
Івані Плавчан, Майнерсвіл, Па.	500-00
Юрію Ясінко, Менор, Па.	363-00
Теодорі Добаш, Нью Фльоренс, Па.	435-72
Гнаті Осадець, Газелтон, Па.	446-25

Михайлі Маркус, Бравнсвіл, Па.	456 50
Івані Шавко, Гомстед, Па.	100 00
Андрею Телепов, Джерзі Ситі, Н. Дж.	223 85
Івані Хавик, Роне, Па.	737 05
Андрею Дарбовским, Шамокін, Па.	443 85
Йосифі Кміцінським, Пітсбург, Па.	500 00
Івані Качкош, Мт Кармель, Па.	500 00
Афгані Панько, Прайсбург, Па.	500 00
Івані Товт, Кенонсбург, Па.	500 00
Василіу Шемела, Майнерсвіл, Па.	500 00
Василіу Паньчак, Пітсбург, Па.	500 00
Вікторі Гнатик, Ансовія, Конн.	500 00
Петрі Скрут, Тейлор, Па.	452 00
Михайлі Попович, Дунло, Па.	420 79
Оресті Бурка, Ойл Ситі, Па.	180 52
Андрею Ковальчик, Майнерсвіл, Па.	443 25
Івані Оравским, Еверсон, Па.	450 00
Павлі Уніско, МакКіспорт, Па.	400 00
Гелені Гульна, Гомстед, Па.	500 00
Стефані Наті, Тавер Ситі, Па.	500 00
Івані Дзєндзєль, Оліфант, Па.	500 00
Андрею Бобак, Форд Ситі, Па.	750 00
Михайлі Мороз, Прайсбург, Па.	500 00
Лукачу Бараняк, Сімсон, Па.	500 00
Елісаветі Сидор, Кенонсбург, Па.	347 50
Антонію Скрсбала, Бреслав, Па.	500 00
Анні Нестер, Мейфілд, Па.	500 00
Лукачу Дзямба, Ватербурі, Конн.	400 00
Івані Бірко, Дунло, Па.	444 08
Івані Фецко, Донмор, Па.	500 00
Василіу Вукович Іванів, Бравнсвіл, Па.	650 00
Александрі Федорчак, Пітсбург, Па.	466 67
Разом Сир. Фонд до 31 Апр. с.р. має вносити	34.304 03

Виплата Сир. частей за час 2 літ.	
Сирітська часть по:	
Михайлі Лазовским, Шамокін, Па.	208 00
Асафаті Ладна, Еленор, Па.	300 00
Василіу Дудинським, Ст. Клер, Па.	300 00
Андрею Евусак, Оліфант, Па.	50 00
Семані Дуда, Трой, Н. Й.	261 94
Юрію Бировчак, Джессуп, Па.	300 00
Григорію Годж, Рон, Па.	300 00
Семані Евусак, Оліфант, Па., процент	5 25
Стефані Мигалик, Пітсбург, Па.	88 00
Павлі Колодійчик, Алегені, Па.	300 00
Діонізію Шебешович, Сеймор, Конн.	29 75
Івані Плавчан, Майнерсвіл, Па.	500 00
Осифі Дудяк, Шамокін, Па.	600 00
Демку Кух, Деслодж, Мо.	300 00
Петрі Драган, Менон, Па.	326 62
Андрею Вирва Баровчак, Боффало, Н. Й.	570 00
Андрею Дарговским, Шамокін, Па.	443 85
Михайлі Романишин, Трой, Н. Й.	300 00
Івані Малар, Пітсбург, Па.	50 00
Стефані Петровским, Ансовія, Конн.	500 00
Гнаті Риджик, Карнегі, Па.	264 97
Афгані Панько, Прайсбург, Па.	500 00
Александрі Федорчак, Пітсбург, Па.	466 67
Федорі Добош, Нью Фльоренс, Па.	435 72
Михайлі Маркус, Бравнсвіл, Па.	456 50
Гнаті Осадець, Газелтон, Па.	446 25
Николаю Скалко, Майнерсвіл, Па.	300 00
Івані Пашнякович, Нью Фльоренс, Па.	500 00
Андрею Бобак, Форд Ситі, Па.	250 00
Оресті Вурка, Ойл Ситі, Па.	180 00
Михайлі Мороз, Прайсбург, Па.	500 00
Вікторі Гнатик, Ансовія, Конн.	500 00
Василіу Шемела, Майнерсвіл, Па.	250 00
Анні Нестер, Мейфілд, Па.	500 00
Елісаветі Сидор, Кенонсбург, Па.	86 84
Семані Лисканич, Йонкерс, Н. Й.	300 00
Михайлі Лопух, Сентралія, Па.	244 75
Антоні Скробала, Бреслав, Па.	500 00
Спир. Вірхнянським, Сеймор, Конн.	336 00
Василіу Паньчак, Пітсбург, Па.	500 00
Елісаветі Сидор, Кенонсбург, Па.	43 42
За час 2 літ Сир. частей виплачено на суму	13 286 53
З і с т а в л е н е.	
За час 2 літ до сир. фонду вплинуло	17 826 03
З останної IX. Голов. Конвенції остало	16 478 00
Разом	34 304 03
За той сам час виплачено сир. частей на суму	13 286 53
Отже фонд Сир. з днем 31 апр. с. р. вносить	21 017 50

III. Резервовий Фонд.	
Фонд сей складасть ся, як слідує:	
Із вступного, відзнак, чартерів, грамот, книг братських, календарів, книжочок, за 2 літа, вплинуло	10 064 28
З двоцентових вкладок від члена за 2 літа	3 392 00
З надвижок розмету за 2 літа	1 420 47
Разом	14 876 75
Крім сего доложено часть висуку з вкладок дитинських на суму	
Так, що рез. фонд по конаць 31 апр. вносил	1 169 26
	16 646 01

Народний Фонд	
Сей фонд складав ся з одноцентових вкла- док від члена і за два літа вплинуло	
3 фонду того за час 2 літ виплачено три запомог на суму	1 697 03
Ассигновано на львівських академиків	50 00
Михайлови Стебніцкому, ученикови VII. кл. гімна. дорожню позички	30 00
Евгенію Гвоздик, учителеви народ. дорожню позички	50 00
Разом	130 00
Після чого фонд нар. з кінцем 31 апр. вносить	1 567 03

Фонд бідних.	
Фонд сей складав ся з одноцентових вкла- док від члена і за два літа вплинуло	
3 фонду того виплачено запомог Спирідо- нова Сімків член. в. 69 в Нью Йорку	50 00
Отже фонд Бідних з кінцем 31 апр. 08 вносил	1 647 03
З і с т а в л е н е ф о н д і в.	
Сирітський фонд вносить	21 017 50
Резервовий фонд	16 646 01
Народний фонд	1 567 03
Фонд Бідних	1 647 03
Всі фонди Р. Н. С. разом вносять	40 877 57
На підставі чого в розпоряд. фондї позистає	5 193 43
Разом	46 071 00

IV. Посмертних запомог по членах і їх женах за час 2 літ виплачено:	
Посмертне по:	
Павлі Вархоляк	600 00
Івані Павлик, Лянсфорд, Па.	600 00
Петрі Коцан, Олмрод, Па.	79 25
Йосифі Дедич, Перт Амбой, Н. Дж.	600 00
Марві Лазорчик, Оліфант, Па.	300 00
Тамку Веремінським, Нью Александрія, Па.	600 00
Юрію Вигзак, Джессуп, Па.	300 00
Анні Фецко, Нортгемптон, Па.	300 00
Стефані Мигалик, Пітсбург, Па.	300 00
Анні Оліяр, Шамокін, Па.	300 00
Петрі Сальон, Шамокін, Па.	100 00
Ільку Должицким, Газелтон, Па.	600 00
Михайлі Желем, Нью Йорк, Н. Й.	600 00
Мелаві Ясін, Маг. Плен, Па.	300 00
Тимку Цап, Сейр, Па.	600 00
Войтіху Рудам, Газелтон, Па.	600 00
Теодорі Хованець, Пасаїк, Н. Дж.	485 00
Стефані Петровским, Ансовія, Конн.	500 00
Івані Плавчан, Майнерсвіл, Па.	500 00
Маріі Йоха, Шамокін, Па.	400 00
Маріі Круна, Нортгемптон, Па.	400 00
Дорію Ясінко, Менор, Па.	637 00
Теодорі Добош, Нью Фльоренс, Па.	564 28
Гнаті Осадець, Газелтон, Па.	553 75
Юрію Гочак, Нью Фльоренс, Па.	1 000 00
Петрі Фусак, Джерзі Ситі, Н. Дж.	1 000 00
Анні Гомак, Джерзі Ситі, Н. Дж.	400 00
Анні Гранишин, МакКіспорт, Па.	300 00
Людвіці Ломега, Нью Александрія, Па.	400 00
Анні Венцко, Сеймор, Конн.	400 00
Фенні Гудзанич, Реймсі, Па.	400 00
Юлі Терлецкій, Пітсбург, Па.	400 00
Михайлі Градеш, Бівердейл, Па.	1 000 00
Вероні Чабала, Плімавт, Па.	400 00
Маріі Вілєцкій, Перт Амбой, Н. Дж.	400 00
Алексію Возняк, МакКіспорт, Па.	1 000 00
Михайлі Маркус, Бравнсвіл, Па.	543 50
Катарині Вандрівчак, Еверсон, Па.	400 00
Парасці Валєвскій, Ст. Люїс, Мо.	1 400 00
Анні Мигалів, Лянсфорд, Па.	400 00
Софії Червєняк, Реймсі, Па.	400 00
Катерині Хованець, Оліфант, Па.	400 00
Івані Шавко, Гомстед, Па.	900 00
Андрею Телепов, Джерзі Ситі, Н. Дж.	876 15
Даньку Карпак, Шамокін, Па.	1 000 00
Івані Хавик, Рон, Па.	662 95
Катерині Майчак, Шамокін, Па.	400 00
Анні Дрань, МакАду, Па.	400 00
Павліні Кап, Нортгемптон, Па.	400 00
Анні Матко, Ботлер, Па.	400 00
Францішці Веселик, Філадельфія, Па.	400 00
Парасці Опалка, Пітсбург, Па.	400 00
Петрі Фецич, Скрентон, Па.	1 000 00
Івані Хорошак, МтКармель, Па.	1 000 00
Семані Худинця, Шамокін, Па.	1 000 00
Андрею Дарковским, Шамокін, Па.	556 15
Дмитрі Степчук, Нортгемптон, Па.	500 00
Еві Явас, Нортгемптон, Па.	400 00
Маріі Кузак, Ансовія, Конн.	400 00
Маріі Веньо, Прайсбург, Па.	400 00
Катерині Загора, Плімавт, Па.	400 00
Катерині Солян, Ботлер, Па.	400 00
Йосифі Кміцінським, Пітсбург, Па.	500 00
Маріі Ваверчак, Перт Амбой, Н. Дж.	1 400 00
Теодозію Сливинським, Мт. Кармель, Па.	1 000 00
Івані Качкош, Мт. Кармель, Па.	500 00
Афгані Панько, Прайсбург, Па.	500 00
Юліі Касарда, Чісголл, Мінн.	400 00
Юліі Терлецкій, Монесен, Па.	400 00
Сильвестрі Пестрак, Бівер Медовс, Па.	1 000 00
Івані Товт, МакКіспорт, Па.	500 00
Софії Гойсак, Майнерсвіл, Па.	400 00
Анні Подобнянскій, Пітсбург, Па.	400 00
Анні Ціфкот, Ансовія, Конн.	400 00

Василіу Лабак, МакКіспорт, Па.	97 00
Григорію Борсуку, Оліфант, Па.	900 00
Трофімі Гіляк, Майерсдейл, Па.	1 000 00
Василіу Шемела, Майнерсвіл, Па.	500 00
Василіу Паньчак, Пітсбург, Па.	500 00
Дмитрі Винадас, Шамокін, Па.	1 000 00
Вікторі Гнатик, Ансовія, Конн.	500 00
Тересі Кардаш, Бел Вернон, Па.	400 00
Маріі Кісс, Бравнсвіл, Па.	400 00
Николаі Шул, Оліфант, Па.	1 000 00
Петрі Скрут, Тейлор, Па.	543 00
Михайлі Ковач, Ст. Клер, Па.	1 000 00
Михайлі Попович, Донло, Па.	579 21
Оресті Вурка, Ойл Ситі, Па.	819 48
Катерині Глова, Шамокін, Па.	400 00
Анні Вірчак, МакКіспорт, Па.	400 00
Петрі Коцан, Олмрод, Па.	520 76
Прокоші Демянович, Ст. Клер, Па.	1 000 00
Павлі Стасяк, Трой, Н. Й.	1 000 00
Томку Дзюмбляк, Шамокін, Па.	1 000 00
Андрею Ковальчик, Майнерсвіл, Па.	556 75
Івані Оравским, Еверсон, Па.	550 00
Артемію Вілянським, Карнегі, Па.	1 000 00
Варварі Яценіч, Мт. Кармель, Па.	400 00
Зузанні Дух, Бівердейл, Па.	400 00
Анні Тундер, Нью Борг, О.	400 00
Івані Стойка, Елизабет, Н. Дж.	1 000 00
Юрію Прочо, Донло, Па.	900 00
Павлі Уніско, МакКіспорт, Па.	1 000 00
Гелені Гульна, Гомстед, Па.	900 00
Стефані Наті, Тавер Ситі, Па.	500 00
Юліі Татусько, Шамокін, Па.	400 00
Катерині Хомак, МакКіспорт, Па.	400 00
Маріі Баран, МакКіспорт, Па.	400 00
Парасці Порада, МакКіс Ракс, Па.	400 00
Александрі Федорчак, Пітсбург, Па.	233 33
Івані Дзєндзєль, Оліфант, Па.	500 00
Андрею Бобак, Форд Ситі, Па.	250 00
Івані Куземчак, Нью Фльоренс, Па.	1 000 00
Михайлі Адамма, Мт. Кармель, Па.	800 00
Матвію Мороз, Прайсбург, Па.	500 00
Івані Шелець, Плімавт, Па.	1 000 00
Анні Фортуна, Аленгавн, Па.	400 00
Юліі Семаншин, Нортгемптон, Па.	400 00
Івані Варга, Лейтроб, Па.	1 000 00
Ізидорі Олексак, Алегені, Па.	1 000 00
Михайлі Заприлюк, Нортгемптон, Па.	1 000 00
Лукачу Бараняк, Сімсон, Па.	500 00
Михайлі Коско, Мт. Кармель, Па.	1 000 00
Андрею Бобак, Форд Ситі, Па.	400 00
Еві Рудий, Сиракюс, Н. Й.	400 00
Анні Костура, Гомстед, Па.	400 00
Петрі Гіжа, Монесен, Па.	1 000 00
Івані Баран, Джерзі Ситі, Н. Дж.	800 00
Дмитрі Підлуским, Нью Йорк, Н. Й.	1 000 00
Юліі Галайцько, МакКіспорт, Па.	400 00
Парасці Кавулич, Елмаїра, Н. Й.	400 00
Анні Джуган, Пітсбург, Па.	400 00
Катерині Корнат, Нью Йорк, Н. Й.	400 00
Івані Кричфалуши, Бравнсвіл, Па.	1 000 00
Елісаветі Сидор, Кенонсбург, Па.	152 50
Йосифі Макай, Скрентон, Па.	1 000 00
Антонію Скробала, Бреслав, Па.	500 00
Юрію Лакатос, Лейтроб, Па.	1 000 00
Юрію Пивоварник, МакАду, Па.	1 000 00
Розалії Нестер, Мейфілд, Па.	500 00
Петрі Гавриляк, Ааден, Па.	1 000 00
Лукачу Дзямба, Ватербурі, Конн.	600 00
Анні Ярошак, Нортгемптон, Па.	400 00
Софії Мадейчак, Вандерб, Па.	400 00
Гелені Буша, Дунло, Па.	400 00
Маріі Чичла, Оліфант, Па.	400 00
Маріі Вагал, Ленсфорд, Па.	400 00
Петрі Гвіздак, Ленсфорд, Па.	1 000 00
Ільку Добош, Ньюарк, Н. Дж.	1 000 00
Івані Бірко, Дунло, Па.	555 92
Лукачу Пашкевич, Ватербурі, Конн.	1 000 00
Петрі Нога, МакАду, Па.	1 000 00
Петрі Гуреш, МакАду, Па.	1 000 00
Івані Гузей, Донмор, Па.	1 000 00
Анні Худик, Оліфант, Па.	400 00
Анні Смоляк, Вест Сенека, Н. Й.	400 00
Маріі Вирош, Плімавт, Па.	400 00
Маріі Лєсник, МакКіспорт, Па.	400 00
Парасці Парух, Нортгемптон, Па.	400 00
Полягії Тидкій, Філадельфія, Па.	400 00
Маріі Мицько, Нортгемптон, Па.	400 00
Анні Дупняк, Шамокін, Па.	400 00
Насті Сміт, Ансовія, Конн.	400 00
Маріі Мурянка, Трентон, Н. Дж.	400 00
Маріі Кузмак, Мейфілд, Па.	400 00
Никаті Майчак, Шамокін, Па.	400 00
Івані Фецко, Донмор, Па.	200 00
Йосифі Кушвара, МакКіспорт, Па.	1 000 00
Андрею Канчуга, МакАду, Па.	1 000 00
Юрію Галашник, Товер Ситі, Па.	1 000 00
Федорі Масляк, Магоней Плен, Па.	500 00
Николаю Дубас, Джессуп, Па.	400 00
Маріі Сухина, Ленкестер, Н. Й.	400 00
Юліі Малаш, Донмор, Па.	400 00
Маріі Янішевскій, Голійок, Масс.	400 00
Юліі Владака, Пітсбург, Па.	400 00
Анні Драган, Алегені, Па.	400 00
Антонію Кудлик, Сиракюс, Н. Й.	1 000 00
Василіу Букович Іванів, Бравнсвіл, Па.	350 00
Михайлі Васів, МакКіспорт, Па.	1 000 00
Томі Петкевич, Філадельфія, Па.	1 000 00
Катерині Пеляк, Елсворт, Па.	400 00
Маріі Кабал, Лейтроб, Па.	400 00
Івані Тарасевич, Мт. Кармель, Па.	400 00
Софії Гуменний, Пітсбург, Па.	400 00
За час двох літ випл. посм. по членах і їх женах на суму	
	109.870 98

"SWOBODA"

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly

published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by

Little Russian Nat'l Union of
America.Rev. P. Poniatyshyn, Superinten-
dent.

Anth. Curkowskyj, editor.

K. Kirczow, menager.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21, 1906 at the post
office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879**"Свобода"**видається для руского народа в
Америці і орган "Р. Н. Союзу",
видається що тиждня в Четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців... \$2.00
по стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців... \$1.00Оплатувати газету треба все-
гда в гори.Гроші треба посилати в ре-
дистроновані листі, або через
експресовий, або поштовою мо-
ney order (моні ордер). Money
order, то є карточку, котру дїста-
єте від почтара або агента на
експресовій офісі, пішли її нам,
і без того ми не годні грошей
дїстати.

Адрес:

"SWOBODA"184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.Хто хоче, щоб його адрес змі-
нили мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.**Слівце від директора
друкарні.**

Х-та головна Конвенція Р. Н. С. вважала за потрібне установити уряд директора друкарні на сю розумість ся евентуальність, коли друкарня перейде з приватних рук на власність організації. Згадана евентуальність сповнилась; „Свобода“ становить вже майно Р. Н. С., а тим самим і уряд директора став ся дійсним. Урядом сим почтила остання, світла Конвенція несподівано мене, нисше підписаного. Тому, що за-для браку часу остання конвенція не означила сего, яку роботу має директор, а, обнімаючи свій уряд, вважаю відповідним сказати отсею дорогою бодай загально і кількома словами, який є круг діяльності директора друкарні Р. Н. С.

Як вже сама назва „директор“ вказує, з урядом сим мусить ваяти ся понятя найвищої влади в сій інституції над якою директор є поставлений; по руськи „директор“ значить тільки, що правитель, начальник. — Одже директори друкарні мусить бути підчинений весь персонал при друкарні занятій; він мусить мати над сим персоналом нагляд, а саме,

щоб він виконував свою роботу фактово, точно і суміжно. Директор друкарні мусить наглядати і мати рішачий голос у всіх справах фінансових; без його згоди і затвердження не вільно підвишати платі робітникам ані установляти ціни за виконуваний робіт (job iv) приватним сторонам; без його aproбати не можна нічо до друкарні купити; він мусить знати про кожний цент, який друкарня приносить, як також о всіх навіть найменших видатках, які друкарня за собою потягає. Директор друкарні рішати-ме всякі суїрні kwestії, які моглиб виринути між самим персоналом друкарні як і з сторонами, що мають з друкарнею який business і т. д. Коли директор має відповідати перед контрольною комісією, а згідно Конвенцією Р. Н. С. за все діловодство друкарні, так мусить він мати власть; а який сей уряд директора мав бути лише мальований, то шкода було його устанавляти і я зрікаю ся такою уряду сейчас. — В який спосіб має директор друкарні виконувати свій уряд із технічної, так сказатиб сторони, се уложила нововибрана Старшина Р. Н. С. на своїм першій заїданю і щоб не забарати надто много місця у „Свободі“ я про сей спосіб як менше важний для загалу членів Р. Н. С. не буду говорити. Йду далі.

Найважливішим обовязком директора Союзової друкарні буде, дбати про те, щоб орган Р. Н. С. „Свобода“ була добре, уміло і на час редагована, щоб її напрям був здоровий, щоб відповідала вона своєму завданню, щоб стояла на сій духовій висоті, на якій вона стояти повинна.

Під зглядом національним стояла Свобода все на ясно здекларованій почві окремішности нашого народа від народа російського; вона була, так скажу, садівничою шкількою, в якій плекалось деревце нашого народнього життя в Америці; вона все була розсадником чисто народнього, українського духа між нашими поселенцями за океаном; вона була сею трибуною, з якої боронено нашого націоналізма на новій землі. І не потребую мабуть навіть згадувати, що такою шкількою, таким розсадником, такою трибуною остане, а й мусить остати Свобода раз на все, як довго лиш вона жити метай не пішовби я, так здається мені, в розрив із сентиментом шановного загалу Р. Н. С., коли-б так гукнув: Проч із Свободою чи радше проч в Союзом, коли-б він спроневерив ся своїй просвітній, ідейній цілі, як би ся підвалина ясно витиченого нашого націоналізма, на якій він доси стояв, мала коли під ним усунутись або захитатись...

Під зглядом же церковно-релігійним міг собі — говорю сьміло — бути орган Р. Н. С. таким, яким остаточно хотів собі бути. Чому? Бо Р. Н. С. носила на собі марку народню і лише народню, а не релігійну, тим-то не дивно, а навпаки зовсім природно, що й орган такої народньої організації мусів мати в першій мірі ціху народню, а не релігійно-церковну... Впрочім „Свобода“ не виступала з засади ніколи проти гр. кат. церкви, а як коли виїмково і відозвався якийсь аркійший голос, то був се голос нарікання і розпуки підношений з сєї причини, що наша церква, не маючи свого провідника, едископа, виставлена була на небезпеку загинути. Чи розумно вам, наші любі во роженки, що горлаєте не раз на всі заставки про радикалізм, безбожність „Свободи“? А-ну скажіть, будьте ласкаві, чи через „Свободу“ відпала хочби одна якась громада від гр. кат. церкви, як се відпала не одна за впливом вашим?...

Як би там впрочім і не було, минуле належить до історії і quieta non movere. Змінюють ся часи, а з ними і люди... Остання, світла конвенція Р. Н. С. зробила під сим зглядом цілковитий перелом, коли-то однодушно і серед найбільшого аплявзу порішено перетворити Р. Н. С. на організацію Русинів, але лише гр. католиків (не виключаючи, розуміється, тих членів-інновірців, які доси в ній були). Сим робом з'ясував ся релігійний характер Р. Н. С.; він став організацією народно-церковною чи радше церковно-народною, в його програму увійшло боронити і заступатись за справи гр. кат. церкви в Америці так само завзято і рішучо, як і за справи народні. Коли-ж Р. Н. С. став ся гр. католицькою організацією, то й орган його „Свобода“, що є душею організації, мусить станути зовсім ясно на таких самім себ то гр. кат. становищі. Льогіка тут така ясна, що, здається мені, ніяк не можеть ся оспорювати. Само собою розуміється, що через свою гр. кат. одежу „Свобода“ не змінить сего напрямку, якому вона служила, вона буде й далі органом поступовим, так як поступ годить ся зовсім з Христовою наукою і з його церквою, но про те і де-що иньше вже другим разом.

З братнім поздоровленням для всіх членів Р. Н. С.
о. П. Понятишин,
директор друкарні.

**Знова стріляють до
наших хлопів.**

Не розсипались ще кости помордованих лядчанських хлопів, не обтерті ще слези жертв у Горуцьку, не поросла ще травою могила

Кітання, не васьхла ще на вїтївськїм подвірї кров хлопів, постріляних у Чернихові, не зроблена ще справедливість в забитім фельдшівськїм парубка, — а вже маємо сьвіжий замах на безпеченство й жите руських хлопів.

Лїсничі знов стріляють безкарно, тим разом в Беневі коло Сянока. Властителями Беневів, Рубінштайнові і Фрїммерові, дуже спїшно звєзати зі зрубів буки до тартаку; вибрали отже найкоротшу дорогу через хлопські грунти. Дня 11 м. м. першого дня вжєна дорєва, запро-тєстував проти сього оден із властитєлїв бойків і рішучо заборонив дальше їздити своїм полєм. Та проте в поведїлок 13 м. м. знов пустили властитєлїв двора і тартаку фїри тою самою дорогою, нищачи дальше і так нужденні бойківські засїви. На загроженїх полях зїбрали ся властитєлї-бойки і заявїли, що не пустять нї одної фїри. Тодї перед фїри виступило шїстьох лїсничих зі стрїльбами. Бойки мимо сего не устїпили і здержали порожні фїри, що їхали з дому, та повні з деревом, їдучі в гори. Тодї трєх лїсничих зняло рушницї в плечей і змїрилось до протєстующих бойків. Се зовсїм не перєстрашило бойків, котрі були певні своєї права, — навпаки оден з них, Ілько Воськів, зловив за вїжки коний одної з фїр і придержав фїру. На те лїсничий, Кароль Вротняк, кинув ся до нього з ножєм. Аби не допустити до проливу крови, кинув ся видирати Вротняксьви вїж бойко Микола Пагула. Тодї підлїсничий Крейча так сїльно ударив люфєю рушницї Миколу Пагулу в зуби, що тому пустилась кров; коли-ж на се бойки відскочили, тойже Крейча стрїлив острим патроном в їх сторону. Щастєм куля перейшла між Пагулою і Ільком Воськовим, не ранивши нїкого. На крик бойків люди почали бігти з села, лїсничї з кїньми втїкли. Патрон вистрїлений, що його бойки знайшли, старались їм потїм лїсничї видерти, але надармо. Бойки удались на скаргу до старости в Турці, але сей по конференції з Фроммером сказав бойкам: „збуй, а вас кайданами покую“ — і вигнав їх. Комїсарське староства відослав жалуючих ся до суду. В судї знов, як довідали ся, що бойки мають як corpus delicti патрон, не прийняли скарги. Вкінці пішли бойки скажити ся до самого Фроммера та сей їм сказав: „мої лїсничї на те носять фузїї, аби вас вистрїляли як пєїв“. Бойки віддали справу Дрови Левицькому в Турці.

І так в Галичинї падають хлопські трупи, лєть ся хлопська кров, хлопське жите загрожене навіть то-

ді, коли хлоп стає в оборонї своєї злиденної працї, своєї кєрвавицї. А усе те дїє ся для добра шляхти та єї помічників та цілком безкарно. І найбільший розбїшака, помордовавши навіть десятки хлопів, може бути певний, що не лиш ані волосок не спаде йому з голови, але навіть дїстанє надгороду, коли лиш мордував хлопів для добра „Polski“. А той Русин, коли він удасть ся до ц. к. властий з покїрною просьбою о охорону і оборону, почує в уст урядника слова „збуй!“ та дїжде ся, що його копнуть за двері.

І не дивниця, що серед такої атмосфєри родять ся Сїчинські, яким обридла вже жебранина по передсїнках властий, та які з розпуки хватають ся револьєрів.

І взагалї лише бараначїї терпєливости, виплеканїї відвїчною неволею нашого люду треба приписати, що до сїх пор всего оден лиш Сїчинський знайшов ся.

Але і найсвятїйша терпєливость колись зриваєть ся. А історїя учить нас, що в таких хвилях цїмста люду є страшна.

**Тєперїшна виборча
боротьба.**

З покїнченєм конвенції „Independent Party“ всї кандидати на прєзидєнта Злучєних Держав стали відомі. Не менче як сїм кандидатів, стане до боротьби о найвисшїй уряд, який їстнує в Зл. Державах.

Кандидати двох найсильнїйших партїй суть загально знані: рєпубликанська партія поставила Taft-a, демократи Bryan-a. В головних зарисах першїй заступає інтереси капїталу, се є стоїть по сторонї фабрикантив і мїліонерів — друга знова разом зі сьвїм кандидатом опирає ся на дрібних промисловцях усїх відтїнків, та — колиб се вільно так назвати — на робїтничїй аристокрації.

Трєта партія, так званї популісти, якої кандидатом є Тома А. Watson опирає ся головно лише на фармерах. Ся партія повстала лишєнь завдяки великій залежности фармерів від жєлїзничих компанїй, їтому то головним і першим жаданєм сєї партїї є, щоб усї жєлїзницї в Злучєних Державах перейшли з рук приватних компанїй в руки уряду. З дальших многих реформ, які ся партія жадєє, є реформа фїнансїв.

Так як і кожних виборів (від року 1872) так і сєго року рївнож протїбїціонїсти виставили свого кандидата в особї Евгєна Chafin-a. Они передовїєм жадють строгого закау фабрикаваня і продаваня яких не будуть алькоголічних напїтків, дальше безпосередних виборів сенаторів, через нарід реформу доходувого податку, заведєне податку від спадків і кількє єще дрібнїйших реформ.

„Independent Party“ поставила рївнож свого кандидата, яким є Тома Hagen.

Побїч сїх п'ять кандидатів поставили ще соціалїсти двох: відломок соц. дем. партїї в закраскож анархїстичною поставив своїм кандидатом Мартїна Preston-a; соціал демократи знова Евгєна Debs-a; в їх програмї побїч поодиноких жадань, які поставили попереднї партїї є єще знесєне панованя одної класи над другою чєрез усунєнє капїталїзму.

Не від річи буде пригадати собі якими числами голосів підчас послїдних виборів в році 1904 розпоряджали подинскї партїї. І так на рєпубликанського кандидата — взагалного числа 13.520.521 усїх відданих голосів — впало 7.623.486, а на демократичного 5.077.971 голосів. Кандидат протїбїціонїстів дістав 258.536. популіст 117.183 гол. З партїй соціалїстичних, на першу лїсту впало 31.249, на другу 402.696 голосів. Independent Party в році 1904 єще не їстнувала.

Як уже в попередних пару стрїчок видно, борба розїграє ся поміж двома першими партїями. О скільки се дасть ся зробити, перейдемо в коротцї вигляди і шанси сїх обох найбільших партїй.

46 стейтів, з яких складає ся Юнїя, вибирають разом 483 виборців які доперва голосують на прєзидєнта. Отже партія, яка хоче посадити свого кандидата в бїлім домї мусить мати що найменче 242 голосів.

Є цілий ряд стейтів, в яких уже заздалєгдє є відомою річию, яких вони виберуть виборців. Є є рївнож загально звїсною річию, що боротьба обох головних партїй, о скільки ходить о вибір прєзидєнта, грає лиш підрядну роль, бо головно що до складу конгрєсу єї партїї будуть поборювати себе усїми силами.

До певних стейтів, які передовсїм будуть голосувати на демократичного кандидата в першїм рядї належить „solid South“, а їменно сїх одинадцять держав: Alabama, Arkansas, Florida, Georgia, Louisiana, Mississippi, North Carolina, Tennessee, Texas і Virginia. Сї 11 стейтів дадуть Bryan-ови 131 певних голосів. До сєго приходять єще стейти Kentucky, Maryland і Missouri, які вправдї в наслідок розвитку фабричного промислу послїдними роками перехїляють ся на сторону великих капїталїстів, однак під деякими услївами можуть зачислїти ся єще до стейтів демократичних. Рївнож можна ще тут причислїти стейти Oklahoma і Nevada, так що булоб разом 16 стейтів з 169 голосами, які євентуально підуть за демократичним тїкетом.

Книжки

які можна дістати в окладі книжок „Свободи“:

Америка	15 ц.
Англія та пустельнік і т. і.	15 ц.
Бюлія велика	2 дол.
Борба клас і чому робітники організують ся	15 ц.
В Старім і Новім краю	25 ц.
Трішки міліонерів і т. п. С. 7.	15 ц.
Дещо з історії православної місії в Америці	10 ц.
Дещо про звирята	30 ц.
Дві левади і т. п. С. 5.	15 ц.
Дорога любови, то Божа дорога. С. 6	15 ц.
Драгоманів	25 ц.
Емігрант	15 ц.
Жовнір	10 ц.
Журавлі	10 ц.
Житє Ісуса Христа	1.50 дол.
Житє зарібки, організації і т. п. в С. О. А. жанах.	15 ц.
Земельне питан	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Історія Руси з образками ..	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
Книжка Рахункова	50 ц.
Казки про Жидів	15 ц.
Марія	10 ц.
Многострадалий народ, огляд історії українського народу	20 ц.
Навернений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів	15 ц.
Новий Завіт	2 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповідання	15 ц.
Оповіді про задріх богів ..	10 ц.
Про відступників від православія	10 ц.
Про нутро землі	25 ц.
Шідземні скарби	25 ц.
Шокуса	10 ц.
Шокасти	1 дол.
Релігійні вірована старинних народів	20 ц.
Розмова Поляка з Русиним ..	10 ц.
Смерть	10 ц.
Стародавні казки та оповідання	15 ц.
Степові люде	15 ц.
Страйк	20 ц.
Стріляй на смерть, робітничка драма	15 ц.
Товариска ворожка	15 ц.
Унія в Америці	20 ц.
Хто з чого живе	15 ц.
Які то є люди на землі, з 50 образками	50 ц.
Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
Через кордон	15 ц.
Якої вам треба науки	5 ц.
Руско-англійський тлумач ..	60 ц.
Польско-англійський тлумач ..	60 ц.
Шоляди	15 ц.

Молитвенники в красній оправі
 Бог Надежда моя 2.50 дол.
 Хліб Душі 2.50 „
 Druh Duszi 1.50 „
 Druh Duszi (в звич. опр.) .75 ц.
 Молитвенник малий 1.50 дол.
 Вінець 1.50 „
 Яборник 2.30 „

Також можна дістати:
 Книжочки колекторські церковні 10 ц.
 Книжочки братські 10 ц.
 Петрики хрещення 3 ц.
 Метрики шлюбні 3 ц.
 Метрики смерті 3 ц.
 Поміники померших душ 10 ц.

П. шітє на адресу:

Swoboda,

184 Hudson Str., New York, N. Y.

German Savings & Deposit Bank

Капітал і Надвишка \$740,300.00
 Депозити \$4,750,500.00

Пересилає також гроші до краю, продає шифкарти, виробляє контракти, полагодує справи військові, а від вложений грошей платять 4 процент.

Банк сей затверджений правителем стейту.

Розмовитесь в нім по руски.
 Corner 14th & Carson Sts., Pittsburg, Pa.

Напері листові з образами
 25 штук 50 цнт.; метриків всякого рода по 3 цнт. за одну; книжки молитовні і звітські по дешевій ціні — ціни книжки висилаєсь на жадане. Адресувати належить SVOBODA
 184 Hudson Str., New York

ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

256 акрів, дім 8 кімнат, стодала, стайні, сад, корниці коштує 2 6000 дол.
 176 акрів, дім 6 кімнат, сад, ліс і поле, ціна 1.000 дол.
 61 акрів, дім 6 кімнат сад 700 00 д.
 42 акрів, стор, дім 9 кім., великий сад, стодала, стайні, ціна 3.300
 46 акрів, дім 4 кім., стайні, стодала, сад 700.00 дол.
 260 акрів, дім 5 кім., 200 овочевих дерев, ціна 3.200 дол.
 98 акрів дім 9 кім., усе будинки 50 овочевих дерев 1.200 дол.

110 акрів, дім 4 кім., сад 1.300 дол.
 50 „ „ „ „ 700 дол.
 106 „ „ акрів, дім 6 кім., сад 700 д.
 12 акрів, дім 4 кімнат, 40 овочевих дерев, ціна 800 дол. 23—35
 Усі ті фарми лежать в стейті Вірджинія і мають поле, ліс і овочеві сади. Голосити ся о бажанні відомості до:

JOHN JELINEK
 1116 Pine Way Braddock, Pa.

Одинокий руский адвокат нотар на цілу Америку
Доктор прав
ЮЛІАН ЧУПНА
 Консулярний комісар.

Полагодує всі справи в Галичній Пропсеє славковій і ґрунтові. Відбере гроші від довжиків. Справа військові Спорижджує контракти, повномочія і всі інші документи. Перепроваджує істабу ліді і всі випис гіпотечні. 2—3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
 Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. D. P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

\$3.50. Підка шпосібі-ність! Ми закупили за готівку цілий фабричний запас свих годинок за дуже низьку ціну. Сі годиники були продані по 15.00 дол., однак ми тепер продаємо їх по 3.50 дол. Мають на 20 літ тривалу поволочувачу коверту. Годиники суть мужські або дамські, гаратовані на 20 літ і висаджувані цілком камінями. Показують час як найдокладніше і тому суть поручені усім тим людям, котрі працюють при зв'язуванні. Таку годинку вислаємо за одержанем 3.50 дол. або послужимо через експрес на С. О. Д. 3.50 дол. і оплата експресу уважимо кожного до виключної власності годиники. Оглянути їх можна що перед валютою. ДАРОМ гарний поволочувачий годиники в брелюком до кожної годиники. Пишіть докладний адрес: R. A. FRETHER & Co. 52 Dearborn Str. Chicago, Ill. (41—44)

ВЕСЕЛА КНИЖОЧКА, з богатими образками. Містить в собі гумористично-сатиричні етички Чалого і етички в творів С. Руданського. Се друге, збільшене обємом, видане. Хто хоче насміятись і зацікавитись до читання других, нехай пришле 35 цнт. на адресу:
 Swoboda,
 184 Hudson Str., New York.

Dr. E. J. LARKIN
 Дентист. 40-08
 Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 полуд.
 24 Elizabeth Street, Derby, Conn
 ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ.
 Офіс коло Derby Gas Company.

Dr. E. J. LARKIN
 Дентист. 40-08
 Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 полуд.
 24 Elizabeth Street, Derby, Conn
 ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ.
 Офіс коло Derby Gas Company.

Dr. E. J. LARKIN
 Дентист. 40-08
 Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 полуд.
 24 Elizabeth Street, Derby, Conn
 ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ.
 Офіс коло Derby Gas Company.

Junior Typewriter
 Ціна \$15.00.
 JUNIOR МАШИНА ДО ПИСАННЯ є машиною найновішого винаходу і друкує так скоро і гарно, неначе найліпші машини. Має універсальні калібри, як і машини, що коштують 100.00 дол. або більше. Писати на ній можна 80 слів або і більше на хвилину. Ніяка вишня машина не є в силі так довго тривати, як ця, повний зроблена з неважкою твердої сталі. Величина машини вноситься 2х5х10 цалів. Папір мож укласти в лачини 8 і пів цалів. Має 84 букв і знаків — отже вично більше, як машини по 100.00 дол. або і дорожжій. Валець в буквами легко зміняє ся і в сей спосіб на сій машині можна друкувати ріжними мовами. Ажмає ся она в 189 поодиноких частин і важить 3 і пів фунта. Вкладає ся в неважкою гарний, скріпаний футерал, який можна носити або в руці або в кишені. Машина ся є неважкою помітною і потрібна кожному чоловікові — а за таку ціну — то так, як даром.
 Маємо на складі різноманітність вишних, різного рода машинок до писання і друкування почавши від 85 центів до кількохсот доларів. Хто пришле нам свою точну адресу відстане даром гарний, ілюстрований цілий машини до писання та інших товарів разом з брошуурою про електричність як її уживати, а спеціально як при її можети лічити ся в різних недугах. Товар посилася ся до всіх частин світа. Наші грошіми воесім не жадасмо в гори, але хто приймє нам 1.00 дол. або і більше, то ми сейчас ему надішлемо жаданий товар, а решту гроші можете доплатити, наколи жаданий товар надіде експресом.
 ATLAS TRADING ASSOCIATION, DEPT.
 P. O. Box 722, Philadelphia, Pa. U. S. A.

Накладом „СВОБОДИ“ вишпелі
Папері листові
 окрашені гарними вінетами і портретами наших руских геніїв — Шевченко, Драгоманів, Франко, Лисенко і Богдан Хмельницький. Продає друкарня „Свободи“ по ціні 50 цнт. за 25 штук. Адрес: „SVOBODA“
 184 Hudson Str. New York, N. Y.

РУСИНИ! Ся хочете дістати до-бру і тану домовину і щоби похорон випосиб Вас як най-таньше, удайтесь до:
JOSEPH COLWELL,
 180 MAIN STREET,
 DERBY, CONN.
 Telephone Calls Office 52—2.
 „ „ House 18—2.
 А подякуйте і пізнаєте чесного чоловіка.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.
 Капітал \$50,000.00. Надвишка нерозділені зиски \$93,000.00
 Заснований 1864 року.
 Найстарший Народний Банк в Сухихх Кавіті.
 Провадить загальний банківський бізнес. Видає міжнародні моти ірдери, драфти і пересилає гроші до всіх частин світа Позичає гроші на реальності. Депозити зго банку подвійнісх протогом есидних 5 літ і вносить тепер зго \$500,000.00.
 Гроші пересилає через фірму Smith Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Стефан Рябець
 має у себе найліпші напінки, цигари і папіроси. Має також добре зарпийнену гресерню.
СПРОБУЙТЕ!
 Mahanoy Plane, Pa.

Dr. J. SZLUPAS,
 1419 N. Main Ave.,
 Scranton, Pa.
 Можна его бачити в офісі: від 8-ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер.
 Old P'hone 1269—B

UNION Ticket Agency
ПРОДАЖА ШИФКАРТ
 203. Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.
 Найліпше місце, де можна купити шифкарту до старого краю, як також переслати гроші до Галичини, Угорщини, Польщі і других країв по тій ціні.
 Дасмо також позичен на мор'ч.

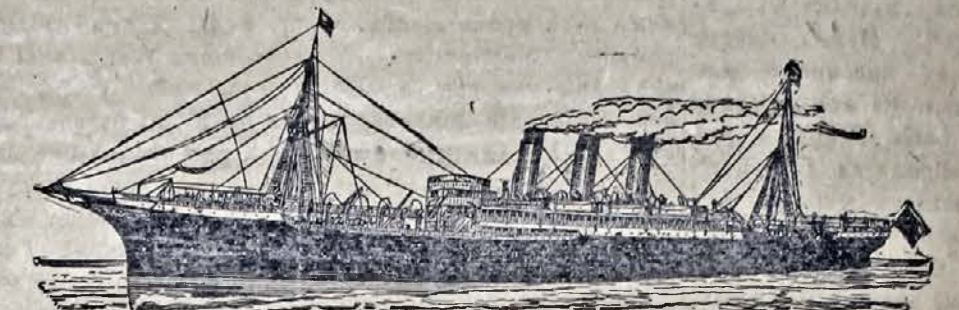
Dr. Teofil A. Starzynski
 ЛІКАР.
 Лічить всілякі хороби, жіночі, дитячі і дітові — совісно.
 Вилічене, если можливе, гваситус.
 Години урядові:
 від 8 до 10 рано,
 від 12 до 3 пополудини,
 від 7 до 9 вечер.
 15th Str. S. S.
PITTSBURG, PA.

Junior Typewriter
 Ціна \$15.00.

Junior Typewriter
 Ціна \$15.00.

Агенція Корабельна і Пересилка Грошей

Зайнкорпорована в Стейті Нью Джерзі. Капітал 50,000.00 д.

184 Hudson St., New York, N. Y.

Ся Нонтора запагоджує слідуєчі справи:

- 1) Пересилає гроші до всіх країв і держав світа по цінах можливо найтаншій і як найскорше.
- 2) Продає шифкарти на різні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Нью Йорку.
- 3) Виробляє повновласти, контракти купна і продажі заосмотрені підписом конзуля; перепроваджує процеси спадкові, інтабуляції, екстабуляції, колектуює гроші і взагалі перепроваджує всілякі інші справи зі судами і старокравними властями при помочи звисних старокравних нотарів і адвокатів.
- 4) Полагодує справи військові, як: увільнене від асентирунку, військової контролі, увільнене від вирав і т. п.
- 5) Виравляє паспортти для ситизенів виїжджаючих до краю.
- 6) Дасє поради в процесах против компаній в разі каліцтва, смерті, невинилатони пейди і в других правних американських справах.
- 7) Мінєє гроші — старокравні на американські і американські на краєві після біжучого курсу.

Крім сего Дирекція готова служити порадою і інформаціями також в других справах, особливо тим, котрі приїжджають до Нью Йорку а не єуть ознайомлені з містом. Вкладає гроші на процент до американських і краєвих банків.

З поважанем

Дирекція:
 Г. Дзядиць предс.. А. Сабка місто-предс.. К. Курчів кас., С. Ядловський секр.

Адрес: R. Publishing & Exchange Co.
 184 Hudson St., New York, N. Y.

HERMAN SCHULTZ.
 Контрактор і будівничий.
 Всі роботи полагодує сєй час і точно, як також подає ціни на всілякого рода роботи. 36
 АДРЕС:
 Housatonic Ave., Derby, Conn.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінне і прови вислає даром.
 Можете писати до нас по руски, словенски або польски.
R. H. MORGAN
 13 N. MAIN ST.
 SHENANDOAH, PA.

MERCHANTS NATIONAL BANK
 Шенандоа, Па.
 Капітал 100,000.00 дол.
 Надвишка 120,000.00 дол.
 Депозити вище пів міліона доларів.

Се є **NATIONAL BANK** чартерований Урядом Злучених Держав і під безпосередню контролю тогож уряду.
 Є се одинокий Банк в Шенандоа, Па. що має свій власний будинок, в яким міститься ся почта.
 Вкладає гроші до того Банку а дістанете від них процент. Банк сєй втплачує що року тисячі доларів проценту своїм еостумерам, котрі мають в кім свої гроші.
 Там розмовляє ся по руски.
 Merchants National Bank
 на роші улиць Мейн і Лейд, Shenandoah Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.

ПІЙТЕ ПИВО НА КРАСВИЙ СПОСІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-Голова від него коштує сего пива, ніколи не болять, то иншого вже не боєть здорове і буде пийти. ПОЖИВНО.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕПТОЮ ХВАЛИТИ, ВО ДОВРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
 LAGER BEER BREWERY,
 485 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
 NIGHT CALL 4854.

ТЕLEPHONE 2043 WORTH.

ІЛІЯ РОЗЕНТАЛЬ
РУСКИЙ АДВОКАТ
 302 BROADWAY, Suite 1306,
 NEW YORK.